

Cronfa Amaethyddol Ewrop ar
gyfer Datblygu Gwledig;
Ewrop yn Buddsoddi mewn Ardaloedd Gwledig
European Agricultural Fund for
Rural Development;
Europe Investing in Rural Areas

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020

CYNLLUN DATBLYGU CYDWEITHREDU A'R GADWYN GYFLENWI

Mesur 16.8 Y Cynllun Cydweithio i Gynllunio Coedwigaeth

Nodiadau Cyfarwyddyd

Cynllun Cydweithio i Gynllunio Coedwigaeth – Nodiadau Cyfarwyddyd
Mesur Cydweithredu 16(8)

CYNNWYS

PARAGRAFF

Cyflwyniad	1
Amcanion Strategol a Thematig	23
Llywodraeth Cymru - Manylion Cyswllt	25
Pwy gaiff wneud cais	26
Gweithgareddau Cymwys	27
Gweithgareddau Anghymwys	33
Costau Cymwys	34
Costau Anghymwys	37
Cyfradd Grant Uchaf a'r Trothwy Grant Uchaf	38
Cymorth Gwladwriaethol	42
Dewis Prosiectau Llwyddiannus	43
Gofynion Allweddol	47
Themâu Trawsbynciol	48
Sut mae Gwneud Cais	52
Amodau Grant	66
Talu Grant	68
Monitro Prosiectau	77
Diwedd y Cynllun	80
Y Drefn Apelio	81
Y Drefn Gwyno	83
Atodiad A: Enghreifftiau o Weithgareddau Prosiectau Posibl	
Atodiad B: Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy	

CYFLWYNIAD

1. Mae'r Nodiadau Cyfarwyddyd hyn yn egluro'r **Cynllun Cydweithio i Gynllunio Coedwigaeth (CFPS)** a'r math o brosiectau a allai fod yn gymwys am gymorth grant. Darllenwch nhw'n ofalus. Os ydych chi'n credu wedyn y gallai'ch cynlluniau prosiect fod yn gymwys am grant a'ch bod am wneud cais am gymorth o dan y cynllun hwn, llenwch y ffurflen Datganiad o Ddiddordeb (EOI) a'i chyflwyno drwy ddefnyddio'r cyfeiriad e-bost a geir ym Mharagraff 25. Ar ôl derbyn eich Datganiad o Ddiddordeb, bydd eich prosiect yn cael ei sgorio o ran blaenoriaeth yn erbyn prosiectau eraill ac os bydd yn llwyddiannus byddwn yn gofyn ichi gyflwyno cais llawn ail gam ynghyd â'r holl ddogfennau ategol.
2. Mae'r Cynllun Cydweithio i Gynllunio Coedwigaeth (CFPS) yn grant refeniw sydd ar gael fel rhan o'r **Cynllun Datblygu Cydweithredu a'r Gadwyn Gyflenwi (CSCDS)** sy'n cael ei ddarparu dan Fesur 16 (Erthygl 35 o Reoliad (EU) 1305/2013). Mae'r CSCDS yn elfen bwysig o Gymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020. Mae'r CSCDS yn cael ei ddarparu dan is-Fesur 16.8 o Gymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020. Mae'r cymorth sydd ar gael dan is-fesurau eraill CSCDS wedi'i nodi yn y Nodiadau Cyfarwyddyd ar wahân ar CSCDS.
3. Bwriad y **CFPS** yw cefnogi prosiectau sy'n annog cynllunio ar raddfa arwyddocaol a strategol mewn perthynas â chreu coetiroedd a/neu'n cyfrannu at gyflawni amcanion Rhaglen Monitro a Modelu yr Amgylchedd a Materion Gwledig. Mae hyn yn cefnogi'r gwaith o gyflawni ymrwymiad Llywodraeth Cymru i ddatblygu cynaliadwy fel y nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015¹ ac wrth weithredu gofynion Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016² ("y Ddeddf") yn y dyfodol. Mae'r Ddeddf yn galluogi adnoddau Cymru i gael eu rheoli mewn ffordd fwy ragweithiol, cynaliadwy a chydgyssylltiedig ac i sefydlu'r fframwaith deddfwriaethol angenrheidiol i fynd i'r afael â'r newid yn yr hinsawdd.
4. Mae adnoddau naturiol Cymru ymysg ein hasedau mwyaf gwerthfawr. Wrth ddarparu gwasanaethau hanfodol, mae adnoddau naturiol Cymru mor sylfaenol i lwyddiant hirdymor ein heconomi ag y maent i ansawdd ein hamgylchedd naturiol a llesiant ein cymunedau.
5. Mae'r angen i fynd i'r afael â heriau sy'n pontio'r cenedlaethau, megis y newid yn yr hinsawdd a'r dirywiad mewn bioamrywiaeth, yn golygu bod angen ymyrryd a chymryd camau i alluogi Cymru i dyfu, i wella cadernid ac i reoli ei hadnoddau naturiol yn gynaliadwy ac yn effeithlon.
6. Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y gallwn, drwy gefnogi camau cydweithredol a chyd-gysylltiedig, wneud y gorau o gyfleoedd i wella'r

¹ <http://gov.wales/topics/people-and-communities/people/future-generations-act/?skip=1&lang=cy>

² <http://gov.wales/topics/environmentcountryside/consmanagement/natural-resources-management/environment-act/?skip=1&lang=cy>

gwasanaethau y mae ein hadnoddau naturiol yn eu darparu. Bydd hefyd yn lleihau peryglon gwirioneddol y newid yn yr hinsawdd i'n busnesau, i'r seilwaith a'n cymunedau gwledig, ac yn cwrdd â'n cyfrifoldebau a'n rhwymedigaethau rhyngwladol, tra hefyd yn manteisio'n llawn ar y cyfleoedd economaidd sydd ar gael i'r sector coedwigaeth ac amaeth, a busnesau gwledig.

7. Mae'r Ddeddf yn nodi egwyddorion Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy³, ar sail egwyddorion dull yr ecosystem a gefnogwyd gan Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Amrywiaeth Fiolegol. Caiff y rhain eu cydnabod yn arferion da rhyngwladol, sydd eu hangen i sicrhau bod adnoddau naturiol yn cael eu rheoli'n gynaliadwy. Mae'r cynllun hwn yn defnyddio'r egwyddorion hyn ac yn disgwyl i brosiectau sy'n gwneud cais fabwysiadu'r dull hwn.
8. Ceir manylion egwyddorion rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy yn Atodiad B - Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy.
9. Bydd angen i bob prosiect sy'n cael cymorth drwy'r CFPS fod yn gallu dangos sut bydd yn cymhwyso egwyddorion rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy.
10. Mae gan ein hadnoddau naturiol a'n hecosystemau ran bwysig i'w chwarae wrth addasu i'r newid yn yr hinsawdd a lliniaru ei effeithiau. Mae'r Asesiad Risg diweddaraf o'r Newid yn yr Hinsawdd yn nodi perygl llifogydd, straen ar adnoddau dŵr a bygythiadau i fioamrywiaeth a chynefinoedd naturiol fel rhai o'r prif fygythiadau i'r Deyrnas Unedig. Mae ecosystemau'n hynod agored i'r newid yn yr hinsawdd, felly mae angen gweithredu nawr i helpu i wella cadernid ein hecosystemau a'r gwasanaethau maent yn eu darparu, megis dŵr glân, cynhyrchu bwyd, rheoli clefydau a manteision hamdden a thwristiaeth fel y gall y gwasanaethau hyn barhau yn y dyfodol.
11. Mae'r Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol (SoNaRR)⁴, a gynhyrchwyd gan CNC, yn adrodd ynghylch sefyllfa adnoddau naturiol Cymru ac yn olrhain y cynnydd a wneir tuag at reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy. Bydd angen i geisiadau llwyddiannus drwy'r CFPS ddefnyddio'r dystiolaeth a gynhyrchwyd gan SoNaRR, ac yn eu tro byddant yn bwydo i mewn i Ddatganiadau Ardal a gynhyrchir gan CNC fel sy'n ofynnol dan SoNaRR.
12. Mae'r CFPS hefyd yn defnyddio Polisi newydd Llywodraeth Cymru ar Adnoddau Naturiol⁵ sy'n dangos rhai o'r prif heriau a'r blaenoriaethau sy'n dod i'r amlwg ar gyfer rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy. Bydd gweithredu mewn perthynas â'r blaenoriaethau hyn sy'n dod i'r amlwg ar lefel genedlaethol yn gymorth i feithrin cadernid ein hecosystemau ac i gyflawni'r prif heriau a nodir yn y ddogfen newydd ar Gynllunio Adnoddau Naturiol.

³ <http://www.assembly.wales/laid%20documents/pri-ld10201-em/pri-ld10201-em-w.pdf> tt15-19

⁴ <https://naturalresources.wales/our-evidence-and-reports/the-state-of-natural-resources-report-assessment-of-the-sustainable-management-of-natural-resources/?lang=cy>

⁵ <http://gov.wales/docs/desh/publications/150914-natural-resources-policy-statement-cy.pdf>

13. Bydd y CFPS yn cael ei redeg fel grant refeniw, a'r nod canolog fydd gwella coetiroedd yng Nghymru drwy bennu cyfleoedd ar lefel strategol a chyfrannu at gyflawni amcanion Rhaglen Monitro a Modelu yr Amgylchedd a Materion Gwledig.
14. Bydd y CFPS yn cefnogi cynigion sy'n ceisio hwyluso, datblygu neu sefydlu grwpiau cydweithredol a gweithgareddau newydd; hwyluso cytundebau ar flaenoriaethau lleol a helpu darpar grwpiau cydweithredol i ddatblygu cynigion ar gyfer prosiectau. Bydd angen i'r cynigion ddarparu tystiolaeth glir y bydd y gweithgarwch hwn yn debygol o arwain at gamau gweithredu gweladwy ynghyd â buddion amgylcheddol, cymdeithasol neu economaidd, a fydd yn cael effaith gadarnhaol gyfatebol ar greu incwm a chyflogaeth yn y maes hwnnw. Bydd y broses reoleiddiol lawn yn gymwys i unrhyw geisiadau ffurfiol ar gyfer creu coetiroedd a rheolaeth weithredol coetiroedd
<https://naturalresources.wales/forestry/tree-felling-and-other-regulations/?lang=cy>
15. Bydd y cynllun hwn yn cefnogi'r gwaith o greu coetiroedd a chyflawni amcanion Rhaglen Monitro a Modelu yr Amgylchedd a Materion Gwledig.
16. Mae angen cynnwys rhanddeiliaid yn y broses gynllunio er mwyn creu coetir, a bydd y cynllun yn talu costau safonol y cysylltiad hwnnw. Gellir ystyried rhanddeiliaid yn fuddiolwyr mewn rhai achosion neu gellir eu had-dalu'n anuniongyrchol am eu cyfraniad at gynlluniau coedwigoedd drwy'r taliad a wneir i ddeiliad y goedwig.
17. Rhaid i unrhyw gynlluniau creu coetiroedd a gyflwynir o ganlyniad i'r cynllun hwn fod yn unol ag egwyddorion rheoli coedwigoedd yn gynaliadwy a nodir yn y fenter Coedwigoedd Ewrop ac yn Strategaeth Coedwigoedd yr U.E. Yng Nghymru, caiff pob cynllun ei asesu gan Lywodraeth Cymru i bennu a yw'n cyd-fynd â Safon Coedwigaeth y D.U., sy'n trosi Coedwigoedd Ewrop a strategaeth Coedwigaeth yr U.E. i gyd-destun y D.U.

Ategu Glastir a chynlluniau eraill Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020

18. Mae elfen creu coetiroedd y CFPS wedi ei ddylunio i ategu a gweithio ochr yn ochr â chyfleoedd cyllido Glastir, yn arbennig yr elfen Creu Coetiroedd Glastir. A Glastir yn targedu amrywiaeth o ganlyniadau ar sail daliadau amaethyddol, **gellir defnyddio'r CFPS i gydlynu ymdrechion lleol drwy alluogi cydlynid gyda chyfranogiad Glastir ac ymgysylltu â thirfeddianwyr eraill nad ydynt yn cymryd rhan neu nad ydynt yn gymwys ar gyfer Glastir fel y bo'r cynlluniau cyfunol yn gallu cael effaith ar raddfa fawr ac ar y dirwedd.**
19. Er enghraifft, gall prosiectau cydweithredol mawr sy'n gwneud cais i'r CFPS wneud cais i Glastir Uwch neu Glastir - Grantiau Bach er mwyn ariannu gweithgareddau unigol ar lefel ffermydd gan gyfrannu at nodau cyffredinol y

prosiect yn ehangach. Os felly y mae, bydd angen i brosiectau sicrhau gwahaniad pendant yn eu cyfrifon er mwyn osgoi'r perygl o gyllido dwbl.

20. Felly hefyd, gallai prosiectau wneud cais am arian i'w ddefnyddio i gydlynu cyfranogiad mewn elfennau a chynlluniau eraill o Gymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020, megis y Grant Cynhyrchu Cynaliadwy neu'r Grant Buddsoddi mewn Busnesau Pren, i gael manteision cyfunol o ganlyniad i weithgareddau cynhyrchiol ac amgylcheddol. Yn hyn o beth, mae'n ofyniad pwysig i bob prosiect creu coetir a ariennir drwy'r CFPS fod yn gallu darparu data mapio o'r gweithgareddau prosiect arfaethedig yn y cam cais llawn. Dylai'r rhain gydymffurfio â safonau'r diwydiant. Bydd hyn yn sicrhau bod diwydrwydd dyladwy ar ddyblygu cyllid.
21. Cydnabyddir bod Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020 - Cynllun Rheoli Cynaliadwy yn cynnig cyfleoedd tebyg i ymgeiswyr llwyddiannus ddatblygu cyfleoedd i gydweithio sy'n ceisio rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy ar raddfa'r dirwedd. Bydd llawer o'r prosiectau SMS yn cynnwys elfennau o gydweithio a gweithredu i wella neu greu coetiroedd newydd neu ardaloedd ar gyfer plannu coed (megis lleiniau ar lannau afon). Byddai prosiectau llwyddiannus y CFPS yn cydnabod unrhyw orgyffwrdd o fewn ei feysydd gweithgaredd, a byddent yn ceisio ehangu'r manteision economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol drwy gyfathrebu rhwng prosiectau. Rhaid rhoi tystiolaeth o'r gwaith cynllunio yn y cais cyfan er mwyn lliniaru'r risg o ddyblygu cyllid.
22. Dim ond amlinelliad o'r cynllun a'r ffordd y mae'n cael ei weithredu yw hwn, a gallai'r rheolau manwl ar gyfer meini prawf cymhwysedd newid.

AMCANION STRATEGOL A THEMATIG

23. Mae'r CFPS wedi'i gynllunio i gyfrannu'n benodol at bolisi trosfwaol yr Undeb Ewropeaidd ar ddatblygu gwledig sydd wedi'i gynllunio i 'gwrdd â'r heriau y mae ein hardaloedd gwledig yn eu hwynebu, a datgloi eu potensial'. Mae'r CFPS yn gyson hefyd â pholisïau perthnasol eraill yr UE megis Strategaeth Göteborg ar gyfer datblygu cynaliadwy a pholisïau'r UE yn ymwneud ag addasu i'r newid yn yr hinsawdd a lliniaru ei effeithiau.
24. Bydd y CFPS yn mynd i'r afael â nifer o flaenoriaethau datblygu gwledig y Comisiwn Ewropeaidd a'r meysydd ffocws ar gyfer amcanion 2014-2020.

Blaenoriaeth 4: Adfer, cadw a gwella ecosystemau sy'n ddibynnol ar amaethyddiaeth a choedwigaeth
(a) Adfer a chadw bioamrywiaeth, gan gynnwys yn ardaloedd Natura 2000 a ffermio sydd o werth mawr i natur, a chyflwr tirweddau Ewropeaidd.
(b) Rheoli dŵr yn well.
(c) Rheoli pridd yn well.
(d) Meithrin storio carbon ym myd amaeth a choedwigaeth.
Blaenoriaeth 5: Hyrwyddo effeithlonrwydd adnoddau a chefnogi'r newid tuag at economi carbon isel sy'n gallu gwrthsefyll y newid yn yr hinsawdd yn y sectorau amaethyddiaeth, bwyd a choedwigaeth
(a) Cynyddu effeithlonrwydd o ran y defnydd o ddŵr ym myd amaeth.
(b) Cynyddu effeithlonrwydd o ran y defnydd o ynni ym myd amaeth a phrosesu bwyd.
(c) Ei gwneud yn haws i gyflenwi a defnyddio ffynonellau ynni adnewyddadwy; isgynhyrchion, gwastraff, gweddillion a deunyddiau crai eraill nad ydynt yn fwyd at ddibenion y fio-economi.
(d) Lleihau ocsid nitrus ac allyriadau methan o amaethyddiaeth.
(e) Meithrin storio carbon ym myd amaeth a choedwigaeth.

MANYLION CYSWLLT LLYWODRAETH CYMRU

25. Os oes gennych unrhyw ymholiadau dylech anfon e-bost i'r cyfeiriad isod:

cooperativeforestplanningscheme@wales.gsi.gov.uk

PWY GAIFF WNEUD CAIS

26. Mae'r cynllun yn agored i'r rhan fwyaf o bobl a sefydliadau sy'n ymwneud ag amaethyddiaeth, coedwigaeth neu fath arall o reoli tir. Gall ymgeiswyr, a darpar bartneriaid, gynnwys BBACh a busnesau mawr, sefydliadau addysg neu ymchwil, ffermwyr, coedwigwyr, tiffeddianwyr cyhoeddus (e.e. Awdurdodau Lleol, Parciau Cenedlaethol, Cyfleustodau), cwmnïau buddsoddi, grwpiau cymunedol neu wirfoddol (yn cynnwys pob corff anllywodraethol). Gall hyn hefyd gynnwys cymdeithasau perchnogion a choetiroedd cymunedol, ac ymddiriedolaethau. Yn ogystal, gall rhai cynlluniau sydd eisoes yn bodoli gan Lywodraeth Cymru fod yn bartneriaid defnyddiol i'w cynnwys (fel PLANT!).

<http://gov.wales/topics/environmentcountryside/forestry/plantatree/?lang=cy>

Gall Cyfoeth Naturiol Cymru fod yn bartner mewn grŵp, ond ni chaiff arwain grŵp.

GWEITHGAREDDAU CYMWYS

27. **Datblygu a chydlynu grwpiau cydweithredol a rheoli prosiectau** er mwyn bwrw ymlaen â gweithgareddau ar gyfer rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy neu greu coetiroedd fel rhan o reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy yn ehangach, gwella gwasanaethau ecosystemau, a lliniaru ac addasu i'r newid yn yr hinsawdd.
28. **Camau cydweithredol** a wneir gyda'r bwriad o lliniaru neu addasu i'r newid yn yr hinsawdd a/neu weithgareddau rheoli coedwigoedd sy'n gydlynedig ac ar raddfa'r dirwedd neu greu coedwigoedd sy'n cyfrannu at reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy a sicrhau gwasanaethau ecosystemau a manteision lluosog.
29. **Cyfathrebu a lledaenu** dulliau, gwersi a chanlyniadau prosiect; lledaenu gwybodaeth ymysg cymunedau a phartïon eraill sydd â diddordeb; cyfathrebu'n barhaus o fewn partneriaid cydweithredol a rhyngddynt, a lledaenu canlyniadau'r prosiect cydweithrediad ar y diwedd.
30. **Ymchwil, cyngor technegol ac astudiaethau dichonoldeb** - gall syniad da ar gyfer camau cyd-gysylltiedig olygu bod angen asesiadau technegol o'r ardal dan sylw, neu ddealltwriaeth o'r farchnad newydd a dargedir. Mae'n bwysig sicrhau bod y gweithgaredd cywir yn y lle cywir er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau. Felly mae modelu, cyngor technegol ac astudiaethau dichonolrwydd yn gymwys ar gyfer cyllid i gefnogi hyn.
31. **Monitro a Gwerthuso** – gweithgareddau i ddangos canlyniadau'r camau cydweithredol, drwy fonitro'r effeithiau, gan sicrhau bod asesiad cychwynnol yn ei le cyn cymryd camau a mesur y newidiadau sy'n dilyn. Gweithgareddau'n ymwneud â datblygu gwersi allweddol a chofnodi profiadau'r cyfranogwyr yr ymgysylltwyd â nhw yn y cydweithrediad i helpu i siapia rhaglenni a phrosiectau

Cynllun Cydweithio i Gynllunio Coedwigaeth – Nodiadau Cyfarwyddyd
Mesur Cydweithredu 16(8)

yn y dyfodol. Mae cost gwerthusiad annibynnol, allanol o'r gweithgareddau cydweithredol yn weithgaredd cymwys.

32. Costau uniongyrchol prosiectau penodol wedi'u cysylltu â chynllun manwl.

GWEITHGAREDDAU ANGHYMWYS

33. Mae nifer o weithgareddau a buddsoddiadau nad ydynt yn gymwys am gymorth dan y mesur hwn:

- (a) Taliadau i dirfeddianwyr, ffermwyr neu goedwigwyr am waith cyfalaf a wneir ar eu tir eu hunain
- (b) Taliadau i dirfeddianwyr, ffermwyr neu goedwigwyr am weithgareddau rheoli tir sy'n mynd rhagddynt
- (c) Buddsoddi yng ngwaith cynhyrchu cychwynnol nwyddau amaethyddol neu bren. Megis gweithgareddau a fyddai'n gymwys i gael cyllid o dan y Cynllun Grant Cynhyrchu Cynaliadwy (SPG) neu'r Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Pren (TBIS)

COSTAU CYMWYS

34. Costau Refeniw

- (a) Costau refeniw am weinyddu'r gwaith o sefydlu a rhedeg grŵp cydweithredol.
- (b) Costau refeniw i roi cymorth i gyfathrebu'r gweithgareddau cydweithredol arfaethedig.
- (c) Costau rhedeg prosiect, gan gynnwys costau staff a rhent safleoedd.

35. "Costau uniongyrchol" yn y cyd-destun hwn yw costau sy'n codi yn uniongyrchol o weithgareddau'r prosiect yn hytrach nag o astudiaethau paratoadol, animeiddio neu gydgyssylltu parhaus. Mae'r ddarpariaeth hon yn cynnwys costau buddsoddi ond nid yw'n gyfyngedig iddyn nhw. Os ydynt yn weithgareddau a fyddai fel arfer yn cael cefnogaeth o rannau eraill o'r rhaglen, yna mae'n ofynnol i gydymffurfio â lefelau uchaf o gymorth fesul eitem/lefel uchaf o gyllid y mesur neu is-fesur.

36. Gweithgareddau hyrwyddo (categori o gostau uniongyrchol).

COSTAU ANGHYMWYS

37. Mae'r eitemau canlynol neu fathau o wariant yn **anghymwys**;

- prynu tir
- prynu adeiladau
- prynu ceir, faniau, beiciau modur, beiciau ac unrhyw ffurf arall o gludiant personol (am ba reswm bynnag)

- prynu cerbydau ar gyfer cludiant allanol (megis lorïau, bysiau, faniau, bysiau mini neu unrhyw fath arall o gerbyd a ddefnyddir i gludo nwyddau neu bobl)
- taliadau i reolwyr tir am gynnal gweithgareddau ar eu tir
- taliadau rheoli cylchol i reolwyr tir am reoli tir yn barhaus
- unrhyw waith corfforol ar y safle neu wariant arall a gafwyd cyn dyddiad cychwyn y prosiect heb gymeradwyaeth ysgrifenedig gan y rhoddwr grant o flaen llaw
- gwaith dros dro nad yw'n **uniongyrchol** gysylltiedig â gweithredu'r prosiect
- costau cynnal a chadw ar gyfer adeiladau, peiriannau neu gyfarpar sy'n bodoli eisoes;
- newid tebyg am debyg
- costau sy'n gysylltiedig â chontract prydlesu fel elw leswr, costau cyllido llog, gorbenion a thaliadau yswiriant
- cost trefnu benthyciadau, TAW a threthi eraill sy'n adferadwy gan y buddiolwr, costau gweinyddol neu staff neu iawndal a delir i bartïon eraill am ddifeddiannu etc.
- gorbenion a ddyrannwyd neu a ddsrannwyd ar gyfraddau sy'n sylweddol uwch na chyfraddau am gostau tebyg a gafwyd gan fecanweithiau cyflenwi tebyg
- gwariant tybiannol
- taliadau ar gyfer gweithgarwch o natur wleidyddol
- dibrisiant, amorteiddiad ac amhariad asedau a brynwyd gyda chymorth grant Ewropeaidd
- darpariaethau
- rhwymedigaethau digwyddiadol
- hapddigwyddiadau
- buddrannau i gyfranddalwyr
- taliadau llog (ac eithrio o dan gynllun Cymorth Gwladwriaethol a gymeradwyir)
- taliadau gwasanaeth sy'n deillio o brydlesau cyllid, hurbwrcasu a threfniadau credyd
- costau sy'n deillio o ohirio taliadau i gredydwyr
- costau sy'n ymwneud â dirwyn cwmni i ben
- taliadau ar gyfer pensiynau heb eu cyllido
- iawndal am golli swydd
- drwgddyledion sy'n deillio o fenthyciadau i weithwyr, perchenogion, cyfarwyddwyr, partneriaid, gwarantwyr, rhanddeiliaid neu berson sy'n gysylltiedig ag unrhyw un o'r rhain
- taliadau am anrhegion a rhoddion

Cynllun Cydweithio i Gynllunio Coedwigaeth – Nodiadau Cyfarwyddyd
Mesur Cydweithredu 16(8)

- diddanwch personol (gan gynnwys alcohol);
- dirwyon a chosbau statudol
- trethi statudol (ac eithrio TAW na ellir ei hadennill)
- dirwyon ac iawndal troseddol
- treuliau cyfreithiol yn ymwneud â chyfreitha
- TAW adenilladwy

CYFRADD GRANT UCHAF A'R TROTHWY GRANT UCHAF

38. Mae swm y grant yn cynnwys cyfanswm y cyfraniad gan y sector cyhoeddus i gyllido'r prosiect, sy'n cynnwys arian gan yr UE; cyd-gyllid i arian yr UE gan Lywodraeth Cymru; arian gan adrannau eraill y llywodraeth ac asiantaethau, cyrff cyhoeddus anadrannol, cyrff cyhoeddus ac awdurdodau lleol; arian gan gyrff a reolir gan y llywodraeth megis y Gwasanaeth Busnesau Bach a'r Loteri Genedlaethol; ac arian o drethi ardrethiannol (ardollau).

Os ceir arian cyhoeddus o'r UE neu'r DU i gefnogi costau prosiect, bydd yn cael ei ddisgowntio yn erbyn y grant a roddir.

39. **£30,000** yw'r trothwy grant uchaf fesul menter ar gyfer unrhyw brosiect unigol.

40. **£10,000** yw'r grant isaf fesul menter ar gyfer unrhyw brosiect unigol.

41. Mae cyfradd uchaf y grant hyd at 100%.

CYMORTH GWLADWRIAETHOL

42. Bydd grantiau a ddarperir dan y cynllun hwn yn gydnaws â'r cynllun Cymorth Gwladwriaethol SA.45979 – rhif i'w ddiweddarau yn dilyn cadarnhad gan y Comisiwn.

DEWIS PROSIECTAU LLWYDDIANNUS

43. Dewisir prosiectau mewn dau gam gwahanol. Yn y cam cyntaf, cyflwynir braslun o brosiect arfaethedig fel Datganiad o Ddiddordeb (EOI). Caiff amserlen ar gyfer dyddiadau cau ymhob rownd o Ddatganiadau o Ddiddordeb ei chyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru. Proses gystadleuol fydd hon. Caiff cynigion y Datganiadau o Ddiddordeb eu hystyried, a gwahoddir detholiad o gynigion i'r ail gam sef paratoi a chyflwyno cais llawn. Mae penderfyniad Llywodraeth Cymru yn derfynol, ac ni fydd hawl i apelio yn erbyn peidio â chael eich dewis.

44. I'w ddedol; rhaid i brosiect, fel y bo'r angen, ddangos y canlynol (fel arfer yn y cais llawn ail gam ond hefyd yn y cam cyntaf pan fo hynny'n briodol);

Angen am y gweithgaredd

- Mae angen yr allbynnau, a byddant yn cael eu cyflawni o gymharu â blaenoriaethau strategol y CE a blaenoriaethau Llywodraeth Cymru
- Mae'n ychwanegu at yn hytrach nag yn disodli/dyblygu gweithgarwch presennol yn ddiangen
- Nid yw'n cael ei ariannu eisoes gan ffynhonnell arall. (Ariannu dwbl).

Angen ariannu'r gweithgaredd

- Ni all fynd rhagddo bellach heb gymorth
- Nid yw'r costau'n ormodol ar gyfer natur y gweithgarwch dan sylw
- Mae bwlch cyllid neu fethiant yn y farchnad, lle bo hynny'n gymwys.

Gallu cyflawni o fewn terfynau amser

- Hyfywedd y busnes
- Cydymffurfio â'r gyfraith
- Hyfywedd ariannol y prosiect a chynaliadwyedd, gan gynnwys strategaeth ymadael
- Cymorth ac ymrwymiad pob cydweithredwr
- Trefniadau rheoli, monitro a gwerthuso'r prosiect

45. Po fwyaf y pwysigrwydd a'r cyfraniad y gall prosiect ei wneud i flaenoriaethau polisi priodol ac i feysydd ffocws strategol, y mwyaf tebygol yw o gael ei argymhell i'w ddewis.

46. Mae prosiectau'n fwy tebygol o gael eu hargymhell i gael cymorth pan fo prosiectau'n gallu dangos arian cyfatebol neu gymorth mewn ffyrdd eraill neu ymrwymiad gan gyfranogwyr.

GOFYNION ALLWEDDOL

47. Mae'n rhaid i geisiadau llawn ail gam ddangos eu bod wedi mynd i'r afael â'r canlynol hefyd:

- mae caniatâd cynllunio amlinellol wedi'i dderbyn os oes angen hynny;
- mae pob cydsyniad, trwydded a chaniatâd arall wedi'i roi yn ôl yr angen
- ar gyfer sefydliadau neu gymdeithasau sydd eisoes yn bodoli, hyfywedd economaidd y prosiect a'r sefydliad, drwy ddarparu cyfrifon ar gyfer tair blynedd olynol yn syth cyn dyddiad y cais llawn ail gam a rhagolygon ariannol ar gyfer cyfnod y prosiect.
- bydd angen i sefydliadau neu gymdeithasau newydd ddarparu manylion llawn am gefndir a phrofiadau'r cyfarwyddwyr ynghyd â thystiolaeth arall sydd ei angen i ddilysu cynigion y prosiect
- cydymffurfio â Chyfraith y Deyrnas Unedig a'r Undeb Ewropeaidd ar gyfle cyfartal, a dylai prosiectau hyrwyddo ac annog cyfle cyfartal a mynd i'r afael ag allgau cymdeithasol

- mae'n rhaid recriwtio staff allweddol drwy gystadleuaeth deg ac agored
- cydymffurfio â'r safonau gofynnol a'r gofynion deddfwriaethol o ran yr amgylchedd, hylendid, lles anifeiliaid a safonau iechyd a diogelwch; pan fo'n briodol a/neu'n angenrheidiol
- sicrhau bod y sgiliau a'r cymwyseddau technegol angenrheidiol ar gael yn y busnes neu'r sefydliad
- y gallu i gofnodi data gweithgareddau yn y fformat angenrheidiol, yn arbennig gweithgareddau rheoli tir ar system GIS, a bod yn gallu diogelu a rhannu'r data hyn gyda Llywodraeth Cymru a chyrrff eraill yn unol â deddfwriaeth diogelu data.

THEMÂU TRAWSBYNCIOL

48. Mae'r Rheoliadau sy'n llywodraethu Rhaglenni Ewropeaidd yn nodi bod rhaid i bob prosiect a ariennir drwy'r Fframwaith Strategol Cyffredin integreiddio'r Themâu Trawsbynciol sy'n ymwneud â Chyfle Cyfartal a Phrif-ffrydio Rhywedd a Datblygu Cynaliadwy. Mae angen ymgorffori'r Themâu Trawsbynciol gorfodol hyn wrth ddylunio a datblygu'r Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd (ESIF) ac wrth gynnal y gweithgarwch a gefnogir drwy'r cronfeydd hynny. Mae hyn yn cynnwys Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020.
49. Yn ogystal â'r ddwy thema sy'n ofynnol gan y Comisiwn Ewropeaidd, bydd Themâu Trawsbynciol Trechu Tlodi ac Allgau Cymdeithasol hefyd yn orfodol ar gyfer rhaglenni Llywodraeth Cymru.
50. Bwriad y themâu trawsbynciol yw ychwanegu gwerth, codi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth, cynyddu'r cyfraddau cyfranogiad a lliniaru effeithiau andwyol. Dylai hyn fod o gymorth i weithrediadau symud y tu hwnt i gydymffurfiaeth a datblygu systemau sy'n cefnogi'r arferion gorau.
51. Mae rhagor o ganllawiau ar gael yma: <http://gov.wales/funding/eu-funds/2014-2020/applying/?skip=1&lang=cy><http://wefo.gov.wales/publications/guidanceandpublications14-20/crosscutting1/?skip=1&lang=cy>

SUT MAE GWNEUD CAIS

52. Un o ofynion y Comisiwn Ewropeaidd yw na ddylid dewis prosiectau Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru 2014-2020 o dan system y cyntaf i'r felin. Er mwyn bodloni'r gofyniad hwn, y bwriad yw y bydd cynlluniau Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru 2014-2020 yn agor a chau ar gyfer ceisiadau yn gyfnodol gydol oes y rhaglen newydd, yn dibynnu ar y dyraniadau ariannol sydd ar gael i'r rhaglen.

53. Bydd y broses Ymgeisio ar gyfer cynlluniau economaidd-gymdeithasol Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru 2014-2020 yn broses ddau gam. Y cam cyntaf fydd Datganiad o Ddiddordeb (EOI). Bydd ymgeiswyr sy'n llwyddo gyda'u Datganiad o Ddiddordeb yn cael eu gwahodd i gwblhau'r ail gam, sef cyflwyno cais llawn.
54. Bydd ceisiadau Datganiad o Ddiddordeb yn cael eu cyflwyno mewn cystadleuaeth uniongyrchol â'i gilydd a disgwylir y bydd llawer o alw am y grant sydd ar gael. Caiff cynigion eu hasesu o gymharu â meini prawf a nodir yn y meini prawf ar gyfer dethol Datganiadau o Ddiddordeb a'r dogfennau cyfarwyddyd.
55. Bydd manylion y cyfnod ar gyfer cyflwyno Datganiad o Ddiddordeb yn cael eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru. Bydd y manylion yn cynnwys y dyddiadau agor a chau, y gyllideb ddangosol sydd ar gael ar gyfer pob cyfnod, ac uchafswm disgwylidig y Datganiadau o Ddiddordeb a wahoddir i gyflwyno cais llawn. Rhaid i bob Datganiad o Ddiddordeb gael ei gyflwyno'n electronig i'r cyfeiriad e-bost a ddarperir ar y ffurflen. Ni dderbynnir copïau caled.
56. Bydd y Datganiadau o Ddiddordeb yn cael eu sgorio a'u rhoi yn nhrefn teilyngdod yn unol â'r meini prawf dethol a gyhoeddwyd. Bydd cynigion prosiectau'n cael eu dewis yn ôl y drefn honno hyd nes y bydd yr arian sydd ar gael wedi'i ddyrannu neu fod uchafswm nifer y ceisiadau wedi'i gyrraedd. Nid oes unrhyw sicrwydd y bydd yr arian i gyd yn cael ei ddyrannu nac y bydd uchafswm nifer y ceisiadau yn cael eu gwahodd. Mae penderfyniad Llywodraeth Cymru yn derfynol, ac ni fydd hawl i apelio.
57. Mae manylion llawn am wneud cais wedi'u hamlinellu yn y Nodiadau Cyfarwyddyd ar Ddatgan Diddordeb, ac yn y ffurflen gais a'r meini prawf Datgan Diddordeb sy'n benodol i'r Cynllun.

<http://gov.wales/topics/environmentcountryside/farmingandcountryside/cap/ruraldevelopment/wales-rural-development-programme-2014-2020/?skip=1&lang=cy>
58. Ar ôl i gynnig prosiect gael ei ddewis yn y cam Datganiad o Ddiddordeb, gwahoddir yr ymgeisydd i baratoi a chyflwyno cais llawn ar gyfer ei brosiect arfaethedig, ynghyd â thystiolaeth ddogfennol megis cynllun prosiect, cyfrifon blaenorol (os yw hynny'n briodol), rhagolygon ariannol a llifoedd arian ac unrhyw wybodaeth angenrheidiol arall.
59. Rhaid i geisiadau llawn gael eu cyflwyno trwy borth ar-lein Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO). Darperir canllawiau i bob ymgeisydd.
60. Rhaid i geisiadau yn yr ail gam fod yn gyson â'r cynnig a amlinellwyd yn y Datganiad o Ddiddordeb a gymeradwywyd.

61. Bydd y cais llawn yn cael ei arfarnu'n unol â Nodiadau Cyfarwyddyd y Cynllun a'r rheolau ar gymhwysedd. Bydd yn destun arfarniad diwydrwydd dyladwy ac archwiliadau cymhwysedd llawn, a dim ond bryd hynny y gwneir penderfyniad terfynol i gynnig grant neu beidio. Ni ellir gwarantu y caiff prosiect a gynigir ei gymeradwyo ar gyfer grant. Byddwn yn gobeithio cwblhau arfarnu'ch cais llawn cyn pen 90 diwrnod gwaith ar ôl derbyn cais llawn. Efallai y bydd angen cyfnod hirach arnom wrth arfarnu prosiectau cymhleth, neu brosiectau ag iddynt broblemau cymhwysedd. Noder os oes oedi ar eich rhan wrth i chi ymateb i gais am wybodaeth bellach gall hyn ymestyn cyfnod arfarnu'ch cais.
62. **Ni chewch ddechrau ar unrhyw waith nes ichi dderbyn cadarnhad ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru. Ni fydd unrhyw brosiectau sy'n torri'r rheol hon yn cael eu hystyried ar gyfer grant.**
63. Yn amodol ar ofynion Cod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Ganiatáu i'r Cyhoedd Weld Gwybodaeth, Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004: **caiff yr holl wybodaeth a roddir i Lywodraeth Cymru ei thrin yn gwbl gyfrinachol. Os bydd eich cais yn llwyddiannus, dylech chi fod yn ymwybodol bod Llywodraeth Cymru a'r CE yn cadw'r hawl i gyhoeddi enw eich sefydliad/cwmni, cyfanswm y grant a ddyfarnwyd ichi a chrynodeb o'ch prosiect.**
64. Gallwch ddefnyddio ymgynghorydd i baratoi eich cais os dymunwch, **ond mae'n rhaid i chi, ac nid yr ymgynghorydd, lofnodi'r ffurflen gais. Eich cyfrifoldeb chi yw sicrhau bod y cais wedi'i gwblhau'n gywir a bod y wybodaeth a ddarperir i gefnogi'ch prosiect yn gywir.**
65. Pan fyddwch yn cyflwyno'ch ffurflen gais, bydd Llywodraeth Cymru'n cydnabod ei bod wedi dod i law. Os yw prosiect yn anghymwys, cewch wybod hyn cyn gynted â phosibl. Os yw cais yn gymwys bydd arfarniad technegol ac ariannol manwl yn cael ei gynnal. Ar ôl cwblhau'r arfarniad, bydd y cymorth ar gyfer y cais yn cael ei werthuso yn erbyn y graddau y mae'n cyflawni amcanion a blaenoriaethau'r CE a Llywodraeth Cymru, fel y disgrifir uchod.

Mae tri chanlyniad posibl:

- (a) Nid yw'ch prosiect yn gymwys ar gyfer y grant. Bydd ymgeiswyr yn cael clywed hyn cyn gynted â phosibl
- (b) Mae'ch prosiect yn gymwys i'w ystyried, ond nid yw'n cael ei gymeradwyo ar gyfer dyfarniad. Caiff ymgeiswyr wybod y rhesymau pam nad oedd y cais yn llwyddiannus. Gall ymgeiswyr wneud cais eto gyda'r un prosiect (gan ddiwygio'r cais os dymunwch), **ond dim ond os nad ydynt wedi dechrau ar y gwaith.**
- (c) Mae'r prosiect yn gymwys ac yn cael ei gymeradwyo ar gyfer dyfarniad. Bydd yr ymgeiswyr yn derbyn llythyr cymeradwyo sy'n nodi telerau ac amodau'r dyfarniad, a bydd angen ei lofnodi fel cytundeb eu bod yn derbyn y

telerau ac amodau. Bydd y llythyr yn rhoi'r awdurdod i ddechrau ar y gwaith hefyd.

AMODAU'R GRANT

66. Mae'r Cynllun Cydweithio i Gynllunio Coedwigaeth yn agored i ystod o ddeddfwriaeth berthnasol (gweler y nodiadau cyfarwyddyd ar ddeddfwriaeth). Rhaid i Lywodraeth Cymru a'r ymgeisydd/derbynnydd weithredu yn unol â'r ddeddfwriaeth honno.
67. Mae'r cynnig o grant y Cynllun Cydweithio i Gynllunio Coedwigaeth yn cael ei wneud yn amodol ar delerau ac amodau, gan gynnwys y rhai a nodir isod. **Gallai methu â bodloni telerau ac amodau'r dyfarniad arwain at ddiddymu dyfarniad a/neu adennill symiau sydd eisoes wedi'u talu, neu ostyngiad yn swm y grant sy'n daladwy.**

Amodau:

1. Mae'n rhaid derbyn y grant a gynnigir o fewn pedwar diwrnod gwaith ar ddeg (14) i ddyddiad y llythyr cymeradwyo.
2. Mae'r dyfarniad yn cael ei wneud ar sail y datganiadau a wnaed gennych chi neu'ch cynrychiolwyr ar y ffurflen gais ac mewn gohebiaeth ddilydol.
Mae'n drosedd gwneud datganiadau ffug neu gamarweiniol.
3. Ni chewch ddechrau ar unrhyw waith ar y prosiect cyn cael awdurdod ysgrifenedig i wneud hynny gan Lywodraeth Cymru.
4. Mae'n rhaid i chi gyflawni unrhyw rwymedigaethau cyfreithiol o dan gyfraith yr Undeb Ewropeaidd a'r Deyrnas Unedig, gan gynnwys deddfwriaeth hylendid.
5. Ni chewch wneud unrhyw newidiadau i'r prosiect, gan gynnwys lleoliad y gweithgarwch, heb gymeradwyaeth ysgrifenedig ymlaen llaw gan Lywodraeth Cymru.
6. Ni chewch gael gwared ar, trosglwyddo neu werthu unrhyw gyfarpar a/neu adeiladau a brynwyd gyda chymorth grant heb ganiatâd ysgrifenedig ymlaen llaw gan Lywodraeth Cymru yn ystod cyfnod cyflawni'r prosiect ac am bum mlynedd ar ôl dyddiad cwblhau'r prosiect.
7. Mae'n rhaid i'r ymgeisydd gydymffurfio â'r rheolau ar wariant cymwys fel y nodir yn y Nodyn Cyfarwyddyd perthnasol ar gyfer y Cynllun.

8. Rhaid i hawliadau gael eu cyflwyno yn y fformat cywir a chyda'r holl ddogfennau angenrheidiol. Fel arall, byddant yn cael eu gwrthod a'u dychwelyd i'r ymgeisydd.
9. Rhaid i hawliadau gael eu cyflwyno yn unol â'r amserlen y cytunwyd arni. Ni allwch newid yr amserlen y cytunwyd arni na gwerth eich hawliadau heb ganiatâd ysgrifenedig ymlaen llaw gan Lywodraeth Cymru.
10. Mae'n rhaid cyflwyno'r hawliad cyntaf cyn pen **chwe mis** i ddyddiad y llythyr cymeradwyo.

Os nad yw'r hawliad cyntaf yn cael ei wneud o fewn y cyfnod hwn, bydd y cynnig grant yn cael ei derfynu'n awtomatig.

11. Dylid cwblhau prosiectau o fewn yr amserlen y cytunwyd arni gyda Llywodraeth Cymru. Ni chewch wyro oddi wrth hyn heb ganiatâd ysgrifenedig ymlaen llaw gan Lywodraeth Cymru.
12. Mae'n rhaid i chi gadarnhau nad oes dim o'r eitemau sydd wedi'u cynnwys yn y cais yn cymryd lle eitemau o dan hawliad yswiriant.
13. Mae'n rhaid i chi gadarnhau nad ydych chi wedi gwneud cais am unrhyw gyllid cyhoeddus arall (o ffynonellau'r Undeb Ewropeaidd neu'r Deyrnas Unedig).
14. Mae'n rhaid i unrhyw ddeunydd cyhoeddusrwydd a roddir i'r prosiect gyfeirio at gyfraniad yr Undeb Ewropeaidd a Llywodraeth Cymru at ei gyllido.
15. Mae'n rhaid cadw cofnodion sy'n ymwneud â gweithgarwch y busnes a chyflawni'r prosiect, gan gynnwys yr holl anfonebau gwreiddiol a dogfennau eraill cysylltiedig, fel tendrau cystadleuol neu ddyfynbrisiau, am saith mlynedd o leiaf ar ôl y dyddiad pryd y daw'r prosiect i ben fel y nodwyd yn y llythyr hwn sy'n cymeradwyo'r grant.
16. Mae'n rhaid ichi ganiatáu i gynrychiolwyr Llywodraeth Cymru, Archwilydd Cyffredinol Cymru, y Comisiwn Archwilio a Llys Archwilwyr Ewrop arolygu'r prosiect. Ar gais, mae'n rhaid ichi ddarparu gwybodaeth iddynt a/neu fynediad at ddogfennaeth wreiddiol sy'n ymwneud â'r prosiect.

Mae'r wybodaeth a ddarperir yn y cais ac unrhyw ddogfennaeth ategol yn destun gofynion Cod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Ganiatáu i'r Cyhoedd Weld Gwybodaeth, Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004.

17. Mae'r wybodaeth a ddarparwyd yn y cais mynegi diddordeb a cheisiadau llawn yn destun yr [Hysbysiad Preifatrwydd](#). Mae'r Hysbysiad Preifatrwydd yn

egluro sut y mae Llywodraeth Cymru yn prosesu ac yn defnyddio eich data personol a'ch hawliau o dan y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR).

TALU GRANT

Hawliadau

68. Gallwch gyflwyno hawliadau interim yn ystod cyfnod y prosiect. Bydd nodiadau cyfarwyddyd ynghylch sut i hawlio yn cael eu cyhoeddi pan gaiff y dyfarniad ei gadarnhau ac wedyn pan gewch eich gwahodd i hawlio. Dim ond pan fydd Llywodraeth Cymru yn fodlon bod y gwariant perthnasol wedi'i wneud a bod y gwaith wedi'i gwblhau yn unol â'r cynllun y bydd hawliadau'n cael eu talu. Bydd taliadau'n cael eu gwneud drwy drosglwyddiad electronig i'ch cyfrif banc.
69. Dylid cyflwyno hawliadau terfynol ar gyfer talu grant cyn gynted â phosibl ar ôl cwblhau'r gwaith ffisegol ar y prosiect. Rhaid i bob hawliad terfynol ddod i law erbyn 30 Mehefin 2023 er mwyn i Lywodraeth Cymru allu gwneud y taliad. Os byddwch chi'n methu â chyflwyno hawliadau, efallai y bydd y grant a dalwyd yn cael ei adennill.
70. Yn ystod oes y grant, pan fo hawliadau'n cael eu cyflwyno, efallai y byddant yn cael eu harchwilio i sicrhau bod gwariant yn gymwys ac yn unol â'r hyn a gymeradwywyd yn y cais gwreiddiol. Mae'r wybodaeth a fydd yn ofynnol yn ystod yr ymweliad yn cynnwys anfonebau gwreiddiol; rhifau cyfresol/peiriannau; tystysgrif cwblhau Rheoliadau Adeiladu (lle bo hynny'n briodol); system lechyd a Diogelwch, gan gynnwys dadansoddi risg; dogfennau Asesu Risg Tân yn unol â Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Diogelwch Tân) 2005; cofnodion rheoli plâu ac unrhyw gofnodion rheoli statudol eraill y mae'n ofynnol i'r fenter eu cadw. Caiff y grant ei dalu ar yr amod y gwneir cynnydd digonol.

Hawliadau anghywir a chosbau

71. Mae gennych gyfrifoldeb i sicrhau bod pob hawliad a gyflwynir yn gywir yn rhifyddol; bod tystiolaeth o'r holl gostau gwirioneddol fel gwariant sydd wedi'i dalu (mae'r taliad wedi gadael y cyfrif banc); bod yr holl eitemau a chostau'n gymwys a bod yr hawliad ar amser.
72. Os yw'r hawliad yn anghywir bydd yr hawliad yn cael ei ostwng i'r swm sy'n gymwys, a bydd y grant a fydd yn cael ei dalu'n cael ei gyfrifo ar sail hynny. Fodd bynnag, os yw'r camgymeriad yn fwy na 10% o'r cyfanswm sy'n cael ei hawlio, yna bydd cosb ariannol fel y disgrifir isod.
73. Bydd swm y gwariant cymwys yn cael ei ostwng yn ôl swm y camgymeriad ac felly bydd cyfanswm y grant i'w dalu yn is na'r disgwyl. Bydd yn rhaid ichi dalu'r

gwahaniaeth gan na ellir cynnwys y grant a gollwyd mewn hawliadau diweddarach.

74. Gellir cynyddu'r gosb, o dan rai amgylchiadau, ac efallai y bydd yn rhaid ad-dalu'r holl grant sydd wedi'i dalu tan hynny. Os yw hynny'n digwydd, ni fyddwch yn gallu cyflwyno cais o dan yr CFPS yn ystod gweddill blwyddyn gyfredol Cronfa Amaethyddiaeth Ewrop ar gyfer Datblygu Gwledig neu ar gyfer blwyddyn ganlynol y Gronfa.
75. Os oes gennych chi unrhyw amheuon ynglŷn â chymhwyster unrhyw wariant, rhaid i chi wirio **cyn** i chi fynd i **gostau**.

Troseddau

76. Mae Rheoliad 13 o Reoliadau Rhaglenni Datblygu Gwledig (Cymru) 2014 (Rhif 3222 (Cy.327)) yn pennu troseddau a chosbau mewn perthynas ag elfennau penodol o gyllid datblygu gwledig. Mae'r Rheoliad hwnnw a'r troseddau hynny'n gymwys i'r CFPS. Mae enghreifftiau o droseddau yn cynnwys darparu gwybodaeth ffug neu gamarweiniol, yn fwriadol neu'n fyrbwyll, mewn perthynas â chyllid datblygu gwledig; rhwystro arolygydd neu swyddog; a gwrthod darparu gwybodaeth ar gais.

MONITRO PROSIECTAU

77. Mae'n ofynnol gan y Comisiwn Ewropeaidd bod cynnydd eich prosiect yn cael ei fonitro a bod ei lwyddiant yn cael ei werthuso ar ôl ei gwblhau. Bydd gofyn i chi ddarparu diweddariadau rheolaidd ar ei gynnydd ac adroddiad terfynol ar ei berfformiad dri mis ar ôl ei gwblhau pan fydd y prosiect yn cael ei werthuso yn erbyn yr amcanion a'r targedau sydd yn y cais a gymeradwywyd. Os na fydd y prosiect yn cyrraedd y targedau hyn ac, ar sail y cynnydd a wnaed mewn gwirionedd, ni fyddai'n gymwys i gael cymorth grant o dan y cynllun, gellid cymryd camau i adennill y grant sydd wedi'i dalu.
78. Bydd angen cwblhau ffurflen fonitro bellach ddwy flynedd ac eto bum mlynedd ar ôl cwblhau'r prosiect.
79. Mae'n rhaid ichi ganiatáu i swyddogion Llywodraeth Cymru a'r Comisiwn Ewropeaidd, neu eu cynrychiolwyr, arolygu'r prosiect ar unrhyw adeg resymol o fewn y cyfnod o bum mlynedd.

DIWEDD Y CYNLLUN CYDWEITHIO I GYNLLUNIO COEDWIGAETH

80. Rhaid i bob hawliad gael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru erbyn 30 Mehefin 2023. Mae'n rhaid cwblhau holl weithgarwch y prosiect mewn da bryd i'r cyfrifon a'r

Cynllun Cydweithio i Gynllunio Coedwigaeth – Nodiadau Cyfarwyddyd
Mesur Cydweithredu 16(8)

cofnodion gael eu harchwilio ac i hawliadau gael eu paratoi a'u cyflwyno erbyn y dyddiad hwn.

Y DREFN APELIO

81. Os gwrthodir cais, bydd y rhesymau am ei wrthod yn cael eu hegluro. Byddwn yn barod i drafod unrhyw addasiadau y gallai fod eu hangen i wneud y prosiect yn dderbyniol.
82. Os yw cais yn dal i gael ei wrthod bydd gweithdrefn apelio yn cael ei sefydlu ar ffurf cyflwyniad llafar neu ysgrifenedig i bobl a benodir gan Weinidogion Cymru ac sy'n annibynnol arnynt.

Y DREFN GWYNO

83. Os ydych chi'n teimlo nad ydym wedi dilyn y drefn gywir wrth ddelio â'ch cais efallai yr hoffech wneud cwyn yn unol â Pholisi Cwynion Llywodraeth Cymru sydd ar gael drwy'r post neu ar y wefan yn:

ATODIAD A

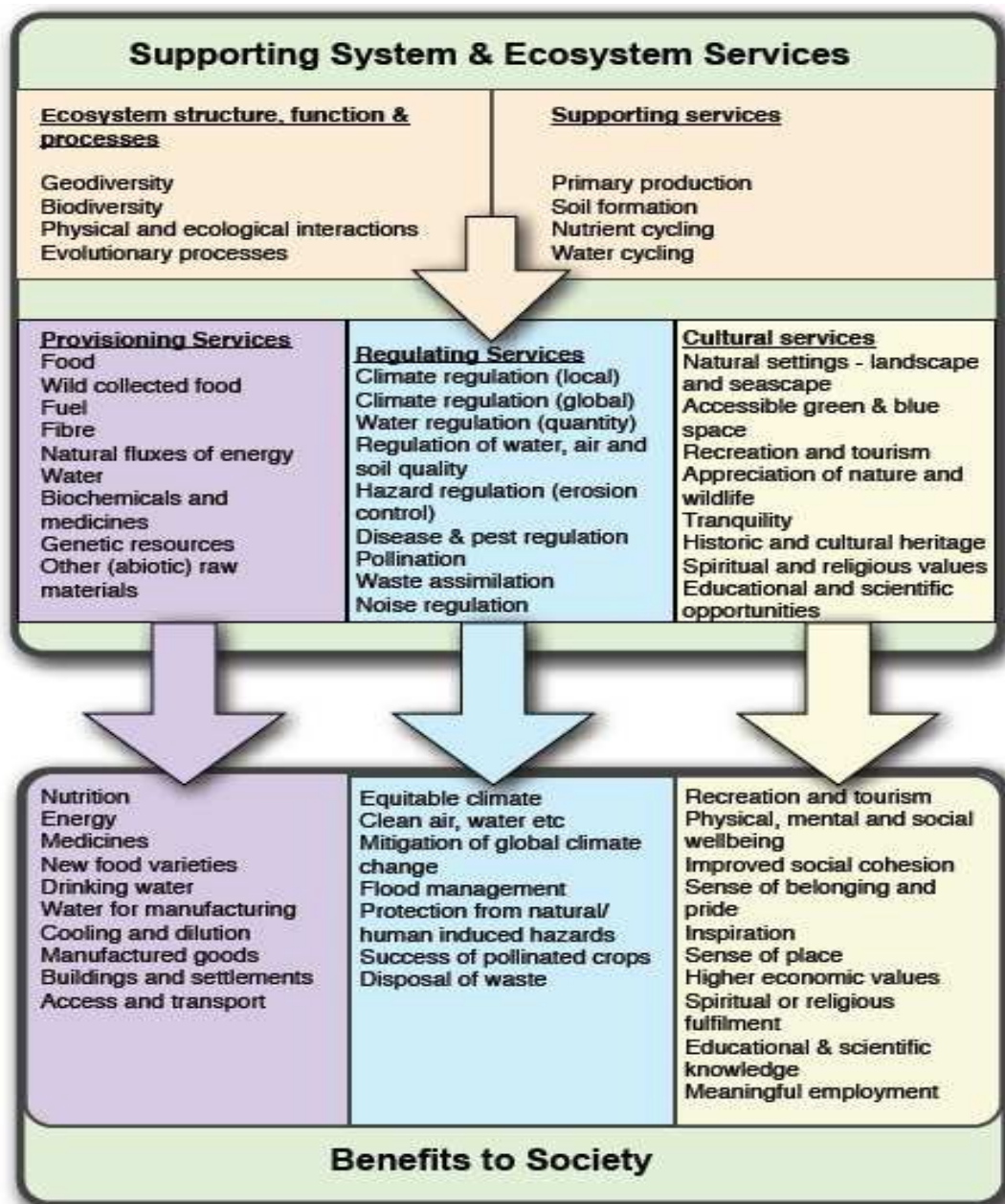
ENGHREIFFTIAU O WEITHGAREDDAU PROSIECTAU POSIBL

Dyma enghreifftiau o'r mathau o brosiectau a gweithgareddau a allai gael eu cefnogi ac sy'n flaenoriaeth o dan yr CFPS:

- Dulliau cydweithredol o gynllunio rheoli coedwigoedd neu greu coedwigoedd fel rhan o gynllun ehangach o weithgareddau ar raddfa'r tirwedd.
- Camau cydweithredol sy'n gwella'r gwaith o ddarparu gwasanaethau ecosystemau a nodwyd, a hynny drwy reoli tir a defnyddio tir yn briodol. Mae'r rhain yn cynnwys prosiectau sy'n annog gweithredoedd rheoli tir, megis:
 - lleoli coetiroedd a choed newydd a rheoledig yn well er mwyn gwella ansawdd yr aer, ansawdd y dŵr, lliniaru llifogydd a gwarchod y pridd, a hynny mewn lleoliadau gwledig a threfol;
 - plannu coed unigol neu grwpiau bychain o goed ar gyfer parcdir, gwrychoedd a pherllannau er mwyn gwella'r cysylltedd rhwng cynefinoedd er mwyn bod o fudd uniongyrchol i bryfed peillio gwyllt a chynyddu cadernid ein bioamrywiaeth;
 - gwella a/neu greu cynefinoedd a gwella bioamrywiaeth a chysylltedd ein safleoedd dynodedig, gan gynnwys symud rhywogaethau goresgynnol a rheoli prysgwydd a rhedyn;
 - ffensys a mesurau eraill i wella bioddiogelwch ac iechyd a lles anifeiliaid;
- Camau cydweithredol i ganfod, mapio a defnyddio darnau o dir ar gyfer storio a lliniaru llifogydd.
- Camau cydweithredol i dreialu cynnyrch newydd a chanfod marchnadoedd newydd – defnyddio Taliadau ar gyfer Gwasanaethau Ecosystemau, gan gynnwys:
 - dull ar sail dalgylch o leihau llifogydd;
 - prosiectau gwrthbwysu carbon ar gyfer coetiroedd a thir mawn;
- Gwaith cydweithredol i wella amrywiaeth a faint sydd o gyfleusterau hamdden awyr agored

- Datblygu perthnasoedd fel y bo modd gwneud penderfyniadau ar y cyd a chydlynu gweithgareddau i gryfhau cydweithrediadau ledled ardal/tirwedd.

Pan fydd cydweithrediad yn ystyried yr heriau a'r cyfleoedd lleol yn ardal prosiect, efallai y byddai'n ddefnyddiol ystyried y gwasanaethau ecosystemau a fyddai'n elwa o fynd i'r afael â'r heriau neu'r cyfleoedd hyn. Mae'r diagram canlynol yn dangos rhestr, nad yw'n gynhwysfawr, o berthnasoedd gwasanaethau ecosystemau, gyda'r manteision posibl.

ATODIAD B

RHEOLI ADNODDAU NATURIOL YN GYNALIADWY

Mae Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, 'y Ddeddf', wedi cyflwyno dull deddfwriaethol newydd o ymdrin â'r modd rydym yn rheoli ein hadnoddau naturiol mewn ffordd fwy cynaliadwy, cydweithredol a chydgyssylltiedig.

Beth rydym yn ceisio ei wneud?

Amcan rheolaeth gynaliadwy yw sicrhau bod **y ffordd rydym yn rheoli a chyfradd y defnydd o'n hadnoddau naturiol**, a'r **manteision lluosog** y maent yn eu darparu inni, yn cael eu gwneud mewn ffordd nad yw'n arwain at ddirywiad hirdymor yn yr adnoddau hyn a'r ecosystemau sy'n eu cefnogi.

Y bwriad yw lleihau effeithiau niweidiol ar ecosystemau er mwyn osgoi effeithiau annymunol ar ein heconomi, ein cymdeithas, ein diwylliant a'n hamgylchedd. Mae'r cysyniad o ecosystem gadarn yn ganolog i'r amcan hwn. Mae ecosystem gadarn yn un iach, ac mae'n gweithio mewn ffordd sy'n gallu ymdopi â'r pwysau a'r galwadau sydd arni. Mae'n gallu sicrhau manteision dros y tymor hir er mwyn diwallu anghenion cymdeithasol, economaidd, diwylliannol ac amgylcheddol yn y presennol ac yn y dyfodol. Wrth geisio sicrhau manteision lluosog drwy ein rheolaeth a'n defnydd o adnoddau naturiol, rydym yn chwilio am gyfleoedd i wella lles, ond hefyd am ffyrdd newydd o ddefnyddio a ffyrdd i helpu i gynnal ein hecosystemau yn y tymor hir.

Beth rydym yn ei reoli?

Mae rheolaeth gynaliadwy yn ymwneud â rheoli **adnoddau naturiol**, sef pob organeb fyw (ac eithrio pobl), a deunyddiau a rhannau anfyw o'r amgylchedd naturiol. Mae'n cynnwys pob **rhan** o'r amgylchedd naturiol, er enghraifft, adnoddau biolegol a daearegol, cyfryngau amgylcheddol (aer, dŵr a phridd) a hefyd adnoddau llif (megis y llanw, y gwynt a'r haul). O'r cynhwysion crai hyn, gellir cael holl agweddau, gwasanaethau a manteision yr amgylchedd.

Egwyddorion Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy

Mae'r Ddeddf hefyd yn cyflwyno nifer o egwyddorion sy'n tanategu'r gwaith o reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy:

Egwyddorion Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy:

- a) **Rheoli mewn modd ymaddasol** drwy gynllunio, monitro, adolygu a lle bo'n briodol, drwy newid gweithredoedd.
- b) Ystyried y **raddfa ofodol** ar gyfer gweithredu.
- c) Hyrwyddo a chymryd rhan mewn **cydweithredu a chydweithio**.
- d) Gwneud trefniadau priodol ar gyfer **cael y cyhoedd i gyfranogi** wrth wneud penderfyniadau.
- e) Ystyried yr holl **dystiolaeth** berthnasol a chasglu dystiolaeth yn ymwneud â **materion ansicr**.
- f) Ystyried **manteision** a gwerth cynhenid adnoddau naturiol ac ecosystemau.
- g) Gweithredu i **atal** niwed difrifol neu di-droi'n-ôl i ecosystemau.
- h) Ystyried **canlyniadau tymor byr, tymor canolig a thymor hir** gweithredoedd.
- i) Ystyried **cadernid ecosystemau**, yn arbennig:
 - Amrywiaeth o fewn ecosystemau a rhyngddynt;
 - Y cysylltiadau rhwng ecosystemau ac o'u mewn;
 - Maint ecosystemau;
 - Cyflwr ecosystemau;
 - Addasrwydd ecosystemau.

Datganiad Polisi ar Adnoddau Naturiol

Y Prif Heriau

Mae Datganiad Polisi Llywodraeth Cymru ar Adnoddau Naturiol yn dangos y dystiolaeth amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd presennol yr ydym wedi canfod ynddynt rai heriau pwysig wrth reoli ein hadnoddau naturiol yn gynaliadwy ar lefel genedlaethol. Yn arbennig, mae'n dangos y risgiau i'r manteision a ddarperir gan ein hadnoddau naturiol. Dyma'r heriau pwysig sy'n dod i'r amlwg wrth reoli ein hadnoddau naturiol yn gynaliadwy:

- Diogelu ein storfeydd carbon i liniaru yn erbyn newid yn yr hinsawdd ac amddiffyn rhag rhagor o allyriadau carbon.
- Cynnal ein gallu i gynhyrchu cyflenwadau bwyd, pren a ffeibrau.
- Lleihau perygl llifogydd.
- Gwella tegwch cymdeithasol ac iechyd, a gellir gwneud hynny'n rhannol drwy wella mynediad at le glas a gwyrdd o ansawdd da.
- Gwella ansawdd a sicrhau bod dŵr ar gael.
- Gwella ansawdd a chysylltedd ein cynefinoedd.
- Cadw hynodrydd ein lleoedd a'n tirweddau hanesyddol.

Meysydd blaenoriaeth ar gyfer gweithredu sy'n dod i'r amlwg

- **Mesurau i gael gwell mesurau pridd ar dir isel, dŵr, plannu a chynefinoedd** – drwy reoli pridd a slyri a thail ffermydd yn ofalus, ynghyd ag amrywiaeth o fesurau rheoli plannu a chynefinoedd, gellir mynd i'r afael â'r amryfal bwysau ar ein hecosystemau a thrwy wneud hynny, gellir darparu amrywiaeth eang o fanteision i reolwyr tir ac i'r gymdeithas – ansawdd dŵr, rheoli perygl llifogydd a storfeydd carbon.
- **Mwy o seilwaith gwyrdd trefol o ansawdd da a draenio cynaliadwy** – Gall gwasgariad da o seilwaith gwyrdd ledled cymunedau ddarparu manteision iechyd a lles i gymunedau yn ogystal â bioamrywiaeth.
- **Rheoli llifogydd cynefinoedd arfordirol yn well** - Mae rheoli cynefinoedd arfordirol yn well yn y cyd-destun hwn yn cynnwys adfer a diogelu twyni tywod, ynghyd â chreu cynefin rhynglanwol newydd mewn ardaloedd cilio a reolir er mwyn cael rhywbeth yn lle'r hyn a gollir drwy gywasgu arfordirol.
- **Gwell bioamrywiaeth a maint cyfleusterau hamdden yn yr awyr agored** - Mae'r awyr agored yn rhoi cyfleoedd i amrywiaeth eang o

weithgareddau sydd, o'u gwneud yn gyfrifol, yn cyd-fyw â'i gilydd ac â defnydd tir megis ffermio a choedwigaeth.

- **Rheoli a defnyddio safleoedd dynodedig yn well** - Mae safleoedd sydd wedi'u dynodi ar gyfer cadwraeth natur yn chwarae rhan bwysig mewn cysylltedd ledled y dirwedd, ac mewn llawer o achosion, maent yn gronfeydd i amrywiaeth o gynefinoedd a rhywogaethau.
- **Coetiroedd a choed wedi'u lleoli'n well** - Mae cynnydd mewn cyfoeth rhywogaethau ac amrywiaeth strwythurol ein coed a'n coetir, ynghyd â choetir tameidiog cysylltiol, yn allweddol er mwyn cynyddu ei gadernid a gall helpu i gefnogi bioamrywiaeth, ansawdd dŵr a rheoli faint o ddŵr sydd a gwella rhwydweithiau bioamrywiaeth.
- **Rheoli fwy ar fawn ar ucheldir** - Gweithgareddau megis ail-wlychu ac adfer priddoedd mawn, rheoleiddio carbon ac arafu dŵr ffo i leihau llifogydd i lawr yr afon. Mae pridd mawn iach hefyd yn gymorth i buro ein dŵr.